

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. balandžio 22 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė) ir Antano Simniškio (pranešėjas),
teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal atsakovo J. T. prašymą atnaujinti procesą Plungės apylinkės teismo Kretingos rūmų civilinėje byloje [Nr. e2-462-474/2018](#) pagal ieškovės Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos ieškinį atsakovui J. T. dėl įpareigojimo pašalinti savavališkos statybos padarinius, trečiasis asmuo Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

- Byloje, atnaujinus procesą Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 366 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytu pagrindu, kai Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT) pripažino Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) pažeidimą šią bylą nagrinėjant apeliacinės instancijos teisme, sprendžiama dėl priemonių nukentėjusiai šaliai grąžinti į padėtį, kurioje ji buvo iki EŽTT konstatuoto Konvencijos pažeidimo, taikymo.
- Atsakovas prašė atnaujinti procesą Plungės apylinkės teismo Kretingos rūmų civilinėje byloje Nr. e2-462-474/2018 pagal ieškovės Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos (toliau – ir Inspekcija) ieškinį atsakovui J. T. dėl įpareigojimo pašalinti savavališkos statybos padarinius, trečiasis asmuo Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, ir ieškovės ieškinį atmesti.
- Nurodytoje civilinėje byloje ieškovė pareiškė ieškinį prašė: 1) įpareigoti atsakovą per 6 mėnesius nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos pašalinti savavališkos statybos padarinius, užfiksuotus 2016 m. gegužės 4 d. savavališkos statybos akte, parengiant projektinę dokumentaciją ir, sumokėjus nustatytą įmoką už savavališkos statybos įteisinimą, gaunant statybą leidžiantį dokumentą, statybą leidžiančio dokumento kopiją, pateikiant Inspekcijai, o per nustatytą terminą neįvykdžius šio reikalavimo, įpareigoti atsakovą savo lėšomis per 3 mėnesius likviduoti savavališkos statybos padarinius – atstatyti (atkurti) nugriautą kultūros paveldo statinį (išardytas jo dalis), esantį (*duomenys neskelbtini*), ir, jeigu būtina, sutvarkyti statybą vietę; 2) jei atsakovas per nustatytą terminą neįvykdys nustatytų reikalavimų, įpareigoti atsakovą sumokėti 30 Eur baudą už kiekvieną uždelstą reikalavimo neįvykdymo dieną, skaičiuojant nuo termino, per kurį turės būti atstatytas (atkurtas) nugriautas kultūros paveldo statinys (išardytos jo dalys), pasibaigimo, į Inspekcijos sąskaitą.
- Kretingos rajono apylinkės teismas 2017 m. liepos 31 d. sprendimu ieškinį atmetė.
- Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija,
išnaginėjusi bylą pagal ieškovės ir trečiojo asmens apeliacinius skundus, 2017 m. gruodžio 14 d. nutartimi panaikino Kretingos rajono apylinkės teismo 2017 m. liepos 31 d. sprendimo dalį, kuria atmetas ieškovės reikalavimas dėl Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio 9 dalies 4 punkte nurodyto savavališkos statybos padarinių šalinimo būdo taikymo, ir šią bylos dalį perdavė iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui.
- Plungės apylinkės teismas, iš naujo išnaginėjęs bylą, 2018 m. birželio 11 d. sprendimu ieškinį atmetė.
- Teismas nustatė, kad ginčo statinys yra statytas 1787 metais, taip pat kad jis yra avarinės būklės, todėl nusprendė, jog statinys yra nusidėvėjęs ir atstatyti jį iš autentiškų medžiagų nėra galimybės. Pasisakydamas dėl trečiojo asmens Kultūros paveldo departamento argumento, kad statinį galima atstatyti remiantis paveldo tvarkybos reglamento PTR 3.08.01.2013 nurodytais tvarkybos darbais, parengus projektą ir jį suderinus su šia institucija, teismas pažymėjo, jog, nagrinėjant ginčus dėl savavališkos statybos padarinių šalinimo, svarbu parinkti padarinių šalinimo būdą, kuris vykdant teismo sprendimą būtų įmanomas įvykdyti. Teismas nustatė, kad atsakovas ir jo sutuoktinė gauna nedideles pajamas, atsakovas nuosavybės teisėmis valdo tik ginčo statinius su priklausiniais ir žemės sklypus, o pagal į bylą pateiktą lokalinę sąmatą kultūros paveldo statinio atkūrimo darbai preliminarai kainuos 66 000 Eur. Atsižvelgdamas į tai, kas nurodyta, teismas nusprendė, kad toks reikalavimas, tikėtina, nebūtų realiai įgyvendintas, kadangi atsakovas finansiškai nepajėgus tai padaryti.
- Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnaginėjusi bylą pagal ieškovės ir trečiojo asmens apeliacinius skundus, 2018 m. rugsėjo 13 d. sprendimu civilinėje byloje [Nr. e2A-1414-538/2018](#) panaikino Plungės apylinkės teismo Kretingos rūmų 2018 m. birželio 11 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą, kuriuo ieškinį tenkino iš dalies: įpareigojo atsakovą per 2 metus nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos pašalinti savavališkos statybos padarinius ir atstatyti (atkurti) nugriautą kultūros paveldo statinį, esantį (*duomenys neskelbtini*); atsakovui per nustatytą terminą neįvykdžius teismo sprendimo, paskyrė atsakovui 5 Eur baudą už kiekvieną uždelstą reikalavimo neįvykdymo dieną, skaičiuojant ją nuo termino, per kurį turės būti atstatytas (atkurtas) nugriautas kultūros paveldo statinys, pasibaigimo, baudą sumokant į ieškovės sąskaitą.

9. Kolegija sutiko su ieškovės ir trečiojo asmens apeliaciniuose skunduose nurodytais argumentais, kad pirmosios instancijos teismas priėmė iš esmės nemotyvuotą teismo sprendimą, kadangi, pripažindamas statybos savavališkumą, taip ir neįpareigojo atsakovo savavališkos statybos padarinius pašalinti.
10. Kolegija nurodė, kad byloje nėra ginčo, jog atsakovas, neturėdamas statybą leidžiančio dokumento – leidimo rekonstruoti statinį, atliko kultūros vertybės – (*duomenys neskelbtini*) etnoarchitektūrinės sodybos – namo rekonstravimo darbus. Kolegija pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas 2017 m. liepos 31 d. sprendimu netenkino ieškinio reikalavimo, kuriuo buvo prašoma leisti atsakovui teisės aktų nustatyta tvarka parengti projektinę dokumentaciją ir, sumokėjus nustatytą įmoką už savavališkos statybos įteisinimą, gauti statybą leidžiantį dokumentą, šalinantį savavališkos statybos padarinius. Kolegija konstatavo, kad ši teismo sprendimo dalis įsiteisėjo Klaipėdos apygardos teismui 2017 m. gruodžio 14 d. nutartimi šią sprendimo dalį palikus nepakeistą, todėl yra privaloma ir iš naujo neb gali būti svarstoma galimybė leisti atsakovui įteisinti savavališkai pastatytą statinį. Kolegija nurodė, jog esant tokiai situacijai, kai savavališka statyba yra konstatuota įstatymų nustatyta tvarka ir teismo sprendimu pripažinta, kad ji negali būti įteisinta, turi būti taikomos Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 29 straipsnio 1 dalies ir Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio 9 dalies 4 punkto nuostatos dėl nugriauto kultūros paveldo statinio dalies atkūrimo.
11. Kolegija sutiko su apeliančių argumentais, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai atmetė ieškinio reikalavimą dėl savavališkos statybos padarinių šalinimo remdamasis tais motyvais, jog atsakovas ir jo sutuoktinė gauna nedideles pajamas, atsakovas nuosavybės teisėmis valdo tik ginčo statinį su priklausiniais ir žemės sklypus, pagal pateiktą lokalinę samatą kultūros paveldo statinio atkūrimo darbai preliminarai kainuos 66 000 Eur, todėl toks reikalavimas, tikėtina, nebūtų realiai įgyvendintas, kadangi atsakovas finansiškai nepajėgus tai padaryti.
12. Kolegija konstatavo, kad atsakovo turtinė padėtis, didelė statinio atkūrimo darbų kaina negali būti pagrindas atleisti statytoją nuo įstatymuose nustatytų pareigų pašalinti savavališkos statybos padarinius ir atkurti nugriautą kultūros paveldo statinio dalį. Taip pat pažymėjo, kad ieškovės nurodyta kultūros paveldo statinio atkūrimo darbų kaina yra tik preliminarai, todėl ji gali būti ir mažesnė. Kolegija pažymėjo, kad, vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo įstatymo 27, 28 straipsniais, atsakovas turi galimybę keiptis į įstatyme nurodytas institucijas dėl darbų ir medžiagų, būtinų kultūros paveldo statinio atkūrimo darbams, finansavimo.
13. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų atrankos kolegija 2018 m. lapkričio 5 d. nutartimi Nr. 3P-1668/2018 ir 2018 m. gruodžio 19 d. nutartimi Nr. 3P-1845/2018 atsisakė priimti atsakovo kasacinius skundus dėl Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. rugsėjo 13 d. sprendimo peržiūrėjimo.
14. Plungės apylinkės teismas 2020 m. rugpjūčio 28 d. nutartimi atmetė atsakovo prašymą dėl Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. rugsėjo 13 d. sprendimo vykdymo atidėjimo.
15. Klaipėdos apygardos teismas, išnagrinėjęs atsakovo atskirąjį skundą, 2020 m. spalio 22 d. nutartimi panaikino Plungės apylinkės teismo 2020 m. rugpjūčio 28 d. nutartį ir tenkino atsakovo prašymą atidėti Klaipėdos apygardos teismo 2018 m. rugsėjo 13 d. sprendimo įvykdymą papildomam 2 metų terminui, t. y. iki 2022 m. rugsėjo 13 d.
16. EŽTT 2021 m. lapkričio 23 d. sprendimu byloje *Tarvydas prieš Lietuvą*, peticijos Nr. 36098/19, nustatė Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies („Teisė į teisingą bylos nagrinėjimą“) pažeidimą, nes padarė išvadą, kad nacionaliniai teismai neišgirdo pareiškėjo (atsakovo) argumentų, todėl civilinis procesas negali būti laikomas sąžiningu, kaip tai apibrėžta Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje.
17. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2022 m. kovo 9 d. nutartimi Nr. DOK-147, tenkindama atsakovo prašymą, atnaujino procesą Klaipėdos apygardos teismo civilinėje byloje [Nr. e2A-1414-538/2018](#) pagal ieškovės Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos ieškinį atsakovui J. T. dėl įpareigojimo pašalinti savavališkos statybos padarinius, trečiasis asmuo Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, [CPK 366 straipsnio](#) 1 dalies 1 punkte nustatytu proceso atnaujinimo pagrindu.
18. Ieškovė 2022 m. balandžio 8 d. pateikė rašytinius paaiškinimus, kuriuose nurodė, kad:
  - 18.1. EŽTT, priimdama 2021 m. lapkričio 23 d. sprendimą byloje *Tarvydas prieš Lietuvą*, peticijos Nr. 36098/19, nevertino Kretingos rajono apylinkės teismo 2017 m. liepos 31 d. sprendimo, o vertino tik Klaipėdos apygardos teismo 2018 m. rugsėjo 13 d. sprendimą. Šiuo sprendimu Klaipėdos apygardos teismas, atsižvelgdamas įsiteisėjusią Kretingos rajono apylinkės teismo 2017 m. liepos 31 d. sprendimo dalį, t. y. esant tokiai situacijai, kai savavališka statyba yra konstatuota įstatymų nustatyta tvarka ir teismo sprendimu pripažinta, kad ji negali būti įteisinta, taikė įstatyme nurodytas pasekmes, įpareigodamas atsakovą per 2 metus nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos pašalinti savavališkos statybos padarinius ir atstatyti (atkurti) nugriautą kultūros paveldo statinį, esantį (*duomenys neskelbtini*).
  - 18.2. Kretingos rajono apylinkės teismo 2017 m. liepos 31 d. sprendimo dalis, kuria nuspręsta, kad savavališka statyba negali būti įteisinta parengiant projektinę dokumentaciją ir, sumokėjus nustatytą įmoką už savavališkos statybos įteisinimą, gaunant statybą leidžiantį dokumentą, šalinantį savavališkos statybos padarinius, įsiteisėjo ir, vadovaujantis [CPK](#) 18. straipsniu, tapo privaloma valstybės ar savivaldybių institucijoms, tarnautojams ar pareigūnams, fiziniams bei juridiniams asmenims ir vykdytina visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Dėl to galimybė leisti atsakovui įteisinti savavališkai pastatytą statinį parengiant projektinę dokumentaciją ir, sumokėjus nustatytą įmoką už savavališkos statybos įteisinimą, gaunant statybą leidžiantį dokumentą, kaip šalinantį savavališkos statybos padarinius, neb gali būti svarstoma.
  - 18.3. Trečiasis asmuo Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos nepritarė nugriauto statinio išregistravimui iš kultūros paveldo objektų sąrašo, priešingai, pateikė išvadą, kad objektas gali būti atstatytas, bei atliko preliminarų vertinimą, kiek galėtų kainuoti šio statinio atstatymas (atkūrimas).
  - 18.4. Spręsdamas Inspekcijos reikalavimą pašalinti savavališkos statybos padarinius teismas turi priimti vieną iš Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo 14 straipsnio 7 dalyje nurodytų sprendimų. Atsakovo savavališkos statybos įteisinimas yra negalimas, tad, laikantis interesų derinimo ir proporcingumo principų, ieškovės nuomone, nugriauta kultūros paveldo statinio dalis turėtų būti atkurta, kaip tai nurodyta Klaipėdos apygardos teismo 2018 m. rugsėjo 13 d. sprendime. Priešingu atveju, atsakovo neįpareigojus pašalinti savavališkos statybos padarinius atkuriant (atstatant) nugriautą kultūros paveldo statinį, teismas turėtų taikyti *ultima ratio* (krašutinė priemonė) – įpareigoti atsakovą nugriauti statinį ir sutvarkyti statybvietę, nurodyti, kad jeigu per nustatytą terminą teismo sprendimas neįvykdomas, Inspekcija turi teisę nugriauti savavališkai pastatytą statinį ir sutvarkyti statybvietę atsakovo lėšomis.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

19. EŽTT jurisprudencijoje yra pasisakyta, kad proceso atnaujinimas turėtų būti priemonė, sudaranti kuo didesnes galimybes pasiekti *restitutio in integrum* (asmens grąžinimas į padėtį, buvusią iki jo teisių pažeidimo) (žr. 1984 m. spalio 26 d. sprendimą byloje *Piersack prieš Belgiją*).
20. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje išaiškinta, kad proceso atnaujinimo institutas yra išimtinė procesinė priemonė. Šio instituto tikslas – išvengti galimo neteisėto teismo sprendimo teisinių padarinių ir taip įvykdyti teisingumą, apginant ne tik privačių asmenų, bet ir viešąjį interesą, kai to negalima padaryti instancinė tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. rugpjūčio 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-485/2006](#); kt.). *Restitutio in integrum* yra visuotinis žmogaus teisių gynimo principas, būdingas tiek vidaus, tiek tarptautinei teisei. Šis principas lemia nacionalinių teismų pareigą siekti, kad pažeistos žmogaus teisės būtų apgintos kuo pilniau. Nacionaliniai teismai negali kvestionuoti EŽTT sprendimo Konvencijos pažeidimo klausimu, tačiau kartu yra nevaržomi pritaikyti platesnes, negu pripažino būtinomis EŽTT, žmogaus teisių gynimo priemones, jeigu jos yra įtvirtintos vidaus teisės sistemoje. Taigi proceso atnaujinimas nacionaliniuose teismuose gali būti priemonė EŽTT konstatuoto asmens teisių, garantuotų Konvencijoje, pažeidimo pasekmėms pašalinti ir pasiekti *restitutio in integrum* neviršijant nacionalinėje teisėje įtvirtintų žmogaus teisių garantijų ribų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. spalio 6 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-363/2008](#)).
21. [CPK 370 straipsnio](#) 4 dalyje nustatyta, kad, atnaujinus bylos nagrinėjimą, teismas bylą nagrinėja pakartotinai pagal bendrąsias [CPK](#) taisykles, tačiau neperžengdamas ribų, kurias apibrėžia proceso atnaujinimo pagrindai.
22. Nagrinėjamos bylos ribos yra patikrinimas, ar EŽTT2021 m. lapkričio 23 d. sprendimas byloje *Tarvydas prieš Lietuvą*, peticijos Nr. 36098/19, sudaro pagrindą pakeisti ar panaikinti byloje priimtą Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. rugsėjo 13 d. sprendimą, t. y. priemonių EŽTT konstatuotam Konvencijos pažeidimui nutraukti, jo pasekmėms pašalinti ir *restitutio in integrum* tikslui pasiekti nustatymas, įvertinimas ir taikymas.
23. Iš EŽTT2021 m. lapkričio 23 d. sprendimo byloje *Tarydas prieš Lietuvą*, peticijos Nr. 36098/19, kurio pagrindu atsakovas pareiškė prašymą atnaujinti procesą byloje, matyti, kad atsakovas EŽTT skundėsi remdamasis Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi dėl to, jog nacionaliniai teismai, priimdami sprendimus, kuriais atsakovas įpareigotas atkurti saugomą statinį, kurį jis neteisėtai nugriovė, nepakankamai atsižvelgė į jo argumentus, kad statinys buvo avarinės būklės ir jį atkurti būtų neįmanoma. Atsakovas teigė, kad Klaipėdos apygardos teismas, priėmęs galutinį sprendimą dėl bylos esmės, neišnagrinėjo jo argumentų dėl namo avarinės būklės ir dėl to, kad atstatyti namą tokios būklės, kokios jis buvo iki nugriovimo, yra neįmanoma. Atsakovo teigimu, teismas taip pat nenagrinėjo jo argumento, kad tinkamiausias būdas kompensuoti dėl namo nugriovimo padarytą žalą būtų įpareigojimas sumokėti piniginę kompensaciją, tokia galimybė nustatyta teisės aktų nuostatose, kuriais jis rėmėsi nacionaliniame procese. Be to, anot atsakovo, teismas neatsižvelgė į atsakovo finansines galimybes atstatyti namą ir savo sprendimą grindė hipotetinėmis galimybėmis, kad atstatymo kaina iš tikrųjų gali būti mažesnė arba kad galima finansinė parama. Atsakovas taip pat teigė, kad jis savo teiginiuose teismams rėmėsi kitoje byloje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo priimtu sprendimu, kuriame nuspręsta, jog nurodymas atstatyti nugriautą pastatą, kuris iki nugriovimo buvo avarinės būklės, prieštarautų įstatymams ir būtų praktiškai neįgyvendinamas, tačiau teismai šio klausimo nenagrinėjo.
24. EŽTT 2021 m. lapkričio 23 d. sprendime byloje *Tarvydas prieš Lietuvą*, peticijos Nr. 36098/19, nurodė, kad nagrinėja tik tai, ar nacionaliniai teismai tinkamai motyvavo savo sprendimus, atsakydami į pareiškėjo (atsakovo) iškeltus susijusius svarbius klausimus. EŽTT pažymėjo, kad: visose nacionalinio teismo proceso stadijose pareiškėjas (atsakovas), be kita ko, ginčijo, jog reikalavimas atstatyti nugriautą statinio dalį, kad ji būtų kaip ankstesnės būklės, būtų neįmanomas įgyvendinti, nes iki nugriovimo pastatas buvo avarinės būklės; kaip įrodymais pareiškėjas (atsakovas) rėmėsi 2009 ir 2018 m. atliktais namo būklės vertinimais; pareiškėjas (atsakovas) rėmėsi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartimi, kurioje buvo spęstas galimybės atkurti apleistą statinį klausimas; pareiškėjas (atsakovas) teigė, kad naujo statinio pastatymas neatkurs ankstesnės kultūrinės statinio reikšmės, o jam atiteks neproporcinga tokio sprendimo įgyvendinimo našta, siūlė kompensuoti statinio nugriovimu padarytą žalą, pagal nacionalinį teisinį reglamentavimą įpareigojant jį sumokėti tam tikrą piniginę kompensaciją.
25. EŽTT vertino, kad pareiškėjo (atsakovo) pateikti argumentai buvo tinkami ir svarbūs, tačiau Klaipėdos apygardos teismas, kuris šioje byloje pateikė galutines išvadas dėl bylos esmės ir pirmasis, kuris patenkino pareiškėjui (atsakovui) pareikštą ieškinį, išsamiai neišnagrinėjo pareiškėjo (atsakovo) argumentų ir nenurodė priežasčių, dėl kurių galėjo manyti, kad tai nėra būtina, taip pat netaikė pareiškėjo (atsakovo) nurodytų teisės aktų nuostatų bei teismų praktikos. EŽTT atkreipė dėmesį, kad tuo metu, kai pareiškėjas (atsakovas) tapo statinio savininku, statinys jau buvo pripažintas nusidėvėjusiu ir avarinės būklės, tačiau nacionaliniai teismai nesiekė nustatyti nugriautos statinio dalies vertės, neįvertino praktinės galimybės ją atkurti ar restauruoti pastato autentiškumo ir kultūrinės svarbos, taip pat nenagrinėjo, ar nurodymas pareiškėjui (atsakovui) atkurti statinį buvo proporcingas ir pagrįstas bylos aplinkybėmis. EŽTT nustatė Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies pažeidimą, nes padarė išvadą, kad nacionaliniai teismai neišgirdo pareiškėjo (atsakovo) argumentų, todėl civilinis procesas negali būti laikomas sąžiningu, kaip tai apibrėžta Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje. Dėl pareiškėjo (atsakovo) prašymo priteisti turtinės ir neturtinės žalos atlyginimą EŽTT nusprendė, jog asmuo tapo proceso pažeidimų auka, todėl proceso atnaujinimas, jei pareiškėjas (atsakovas) pageidautų, būtų tinkamas būdas atlyginti neturtinę žalą.
26. Taigi, Konvencijos pažeidimą EŽTT nustatė dėl esminių procedūrinių pažeidimų bei trūkumų, kurie suponuoja rimtas abejones dėl bylos išnagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme rezultato, byloje priimto apeliacinės instancijos teismo sprendimo pagrįstumo ir teisėtumo. Civilinė byla, kurioje EŽTT nustatė Konvencijos pažeidimą, nebuvo nagrinėjama kasacine tvarka, procesas joje užbaigtas įsiteisėjusiu apeliacinės instancijos teismo sprendimu, kuriuo pirmosios instancijos teismo sprendimas panaikintas ir priimtas naujas sprendimas ieškinį patenkinti iš dalies. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 9 d. nutartimi, tenkinant atsakovo prašymą dėl proceso atnaujinimo, procesas yra atnaujintas Klaipėdos apygardos teismo civilinėje byloje [Nr. e2A-1414-538/2018](#), teisėjų kolegijai padarius išvadą, kad konstatuotas Konvencijos pažeidimas gali būti pašalintas atnaujinus bylos procesą ne pirmosios, o būtent apeliacinės instancijos teisme.
27. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į EŽTT sprendime nurodytas aplinkybes bei vertinimus, dėl kurių buvo konstatuotas Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies pažeidimas, įvertinusi byloje susiklosčiusią procesinę situaciją, padaro išvadą, kad konstatuotam Konvencijos pažeidimui nutraukti, jo pasekmėms pašalinti ir *restitutio in integrum* tikslui pasiekti nagrinėjamoje byloje būtina pakartotinai ją išnagrinėti apeliacine tvarka, apeliacinės instancijos teismui, be kita ko, išsamiai išnagrinėti atsakovo pateiktus faktinius ir teisinius argumentus, imtis priemonių nugriautos statinio dalies vertei nustatyti, įvertinti praktinę galimybę atkurti nugriautą statinio dalį ir statinio, atkūrus nugriautą dalį, autentiškumą bei kultūrinę svarbą, taip pat išnagrinėti ir įvertinti, ar įpareigojimas atsakovui atkurti statinį yra proporcingas ir pagrįstas atsižvelgiant į nustatytas bylos aplinkybes. Konstatuotina, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų kolegija negali pakeisti apeliacinės instancijos teismo ir pakartotinai išnagrinėti bylą apeliacine tvarka, juo labiau kad byloje būtina tirti ir vertinti įrodymus bei nustatyti faktines aplinkybes, taip pat aktualu neeliminuoti šalių galimybės pasinaudoti teise į priimto proceso sprendimo apskundimą ir peržiūrėjimą instancine tvarka. Dėl to teisėjų kolegija nusprendžia, kad yra teisinis pagrindas atnaujinus procesą byloje panaikinti apeliacinės instancijos teismo 2018 m. rugsėjo 13 d. sprendimą ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka apeliacinės instancijos teismui ([CPK](#) 370 straipsnio 4 dalis, 371 straipsnio 1 dalies 3 punktas).

28. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas šioje byloje nepatyrė išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu.
29. Perdavus bylą iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas paliktinas spręsti šiam teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 362 straipsniu, 371 straipsnio 1 dalies 3 punktu,

n u t a r i a :

Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. rugsėjo 13 d. sprendimą panaikinti ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti Klaipėdos apygardos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Danguolė Bublienė

Sigita Rudėnaitė

Antanas Simniškis